

OBSAH

ÚVOD	3
CHRONOLOGIE	4
VZNIK CÍSAŘSKÝCH LEGÍÍ	7
ORGANIZACE, VELIKOST A VELENÍ LEGÍÍ	7
Legie	7
Centurie a centurionové	8
Vyšší důstojníci	8
Centurie jako základní taktická jednotka	8
VOJENSKÁ SLUŽBA	9
Věk	9
Původ a zázemí	9
Výška	9
Odvozy a doplňování	9
VÝCVIK	11
DĚLKA SLUŽBY	12
PLAT	12
VEDENÍ A MORÁLKA	13
VÍRA A POCIT SOUNÁLEŽITOSTI	15
Identita jednotky	15
Skupinová identita	15
SACRAMENTUM, VYZNAMENÁNÍ A TRESTY	18
Vojenská přísaha	18
Odměny a vyznamenání	18
Tresty	20
Předvádění odvahy a osobní iniciativa	20
OBLEČENÍ A VZHLED LEGIONÁŘE	21
VÝZBROJ	22
Pilum	22
Štít	23
Meč	25
Dýka	28
Zbroj	28
Přilba	31
Tíha výstroje	41
KAŽDODENNÍ ŽIVOT V PRŮBĚHU TAŽENÍ	42
Stavba tábora	42
Jídlo a zábava	43
Nevojenský doprovod tábora	43
Rušení tábora	43
BITVA	44
Formace a hloubka bitevní linie	44
Přerušované bitevní linie	44
Centurioni, strážci standart a optiones v průběhu bitvy	45
Optiones	46
Význam bojových zkušeností	48
Bojový pokřik	48
Útok a srážka	49
Oddech v průběhu bitvy	52
Po bitvě	52
INTERNETOVÉ STRÁNKY	54
SLOVNÍČEK POJMŮ	54
BIBLIOGRAFIE	55
VYSVĚTLIVKY K BAREVNÝM VYOBRAZENÍM	56
DÍLA V KNIZE UVÁDĚNÝCH KLASICKÝCH AUTORŮ PŘELOŽENÁ DO ČEŠTINY	61

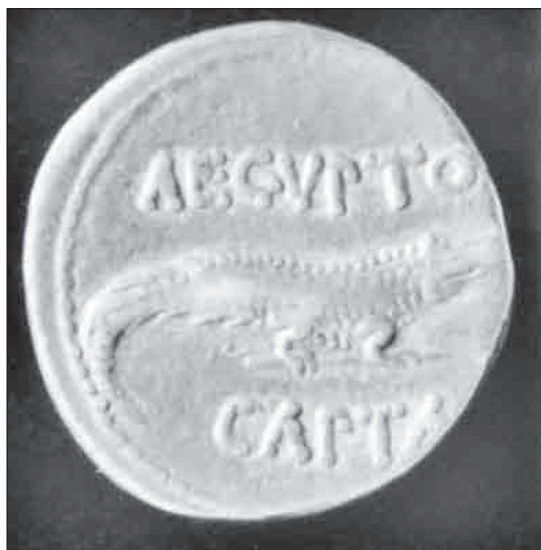
ŘÍMŠTÍ LEGIONÁŘI OD CEASARA PO NERONA

ÚVOD

V roce 58 př. n. l. zahájil Julius Caesar své dobovačné tažení Galii, agresivní a v konečné fázi oficiálně neschválený podnik, který způsobil zhroucení křehké konstituce republikánského Říma. Když v roce 49 př. n. l. skončilo jeho úřední období provinčního správce, očekávalo se od něj, že rozpustí své legie a vrátí se do Říma, aby zde čelil proti němu vzneseným obviněním. Místo toho se však rozhodl pro válku. Po překročení Rubikonu vstoupil do Itálie a pochodoval na Řím. Následně se nechal prohlásit diktátorem (*dictator* byl úřad zaváděný ve stavu nouze, který v rukou jeho držitele soustřeďoval značnou moc) a porazil své odpůrce na Balkáně, v Egyptě, Malé Asii, severní Africe a ve Španělsku. V roce 44 př. n. l. dosáhl udělení tohoto úřadu na dobu svého života a připravoval se na tažení proti Parthii. Uprostřed příprav však byl zavražděn tzv. osvoboditeli vedenými Brutem a Cassiem. O rok později se caesarovské frakce vedené Markem Antoniem, jedním z Caesarových legátů, a Octavianem, Caesarovým adoptivním synem a dědicem, srazily na bitevním poli. Na konci stejného roku se ale Marcus Antonius, Octavianus a další z velitelů, Lepidus, spojili, aby vytvořili zvláštní tříčlennou radu, triumvirát, která by opět ve svých rukou koncentrovala moc a zbavila se tak svých ostatních oponentů. Kdokoli vyjadřující nesouhlas s téměř královskými pravomocemi triumvirů byl odstraněn. Tak byli staří republikáni, jako například Cicero, popraveni a Brutus s Cassiem, kteří byli stále naživu a obhajovali znovunastolení staré republiky, poraženi a zabiti v bitvě u Filipp v roce 42 př. n. l. Mezi M. Antoniem a Octavianem však přetrvávalo silné napětí. Lepidus byl vymánevován ze svého politického vlivu a do roku 40 př. n. l. byl římský svět fakticky rozdělen na východní a západní část ovládanou M. Antoniem a Octavianem. Závěrečný střet o získání celkové kontroly se stal nevyhnutelným a v roce 31 př. n. l. triumfoval Octavianus zcela neočekávaně nad

M. Antoniem a jeho milenkou Kleopatrou v bitvě u Actia. Octavianus pronásledoval zoufalého Marka Antonia do Egypta, kde Antonius pod tlakem okolností spáchal sebevraždu. Občanská válka tak v roce 30 př. n. l. skončila.

Octavianus přebudoval armádu na stálou sílu o 28 legiích a odstartoval nejslavnější období římské expanze. Dosáhl jmenování prvním císařem (*imperator*), přijal jméno Augustus (tj. Vznesený; vládl mezi lety 27 př. n. l. a 18 n. l.) a jeho legie dobyly severní Španělsko, celou Evropu jižně od Dunaje a Germánii na západ od řeky Labe. Revolta v Ilýrii v letech 6–9 n. l. a zkáza tří legií v Germánii v roce 9 n. l. sice touto expanzionistickou politikou poněkud otráslly, ale už v roce 43 n. l. zahájil císař Claudius dobývání Británie. Další velká tažení (např. do Germánie, Dákie nebo Mezopotámie) se pak objevovala zhruba v rozmezí jedné generace. Nejvážnější válečné konflikty, v nichž se říše ocitla, však často představovaly

Denarius ražený Octavianem v roce 28 př. n. l. oslavující dobytí Egypta v roce 30 př. n. l. (Hunter Coin Cabinet, University of Glasgow)

souboje Římanů proti Římanům. Císařské legie byly totiž náchylné ke vzpourám právě tak, jako jejich předchůdci z dob pozdní republiky. To se ostatně potvrdilo v rozmezí let 68 a 70 n. l. Tato

knih se zabývá legionáři, kteří se zúčastňovali těchto dobovačných tažení a občanských válek, a pokouší se objasnit, jak vyhrávali (či prohrávali) své bitvy.

CHRONOLOGIE

PŘ. N. L.

60 První triumvirát, společenství Caesara, Pompeia a Crassa, dominuje politice Říma. 58–51 Caesar dobývá Galii; výpravy do Británie a Germánie. 53 Crassus poražen a zabit Parthy u Karrh (jihovýchodní Turecko); Cassius odvádí zbytky jeho armády do bezpečí. 49 Caesar překračuje řeku Rubikon a vstupuje do Itálie; občanská válka mezi ním a Pompeiem. 48 Pompeius odráží Caesara u Dyrrhachia; Caesar vítězí u Farsalu (Řecko). 47 Pompeius zavražděn; Caesar v Alexandrii; Caesar poráží Farnaka u Zély (Turecko). 46 Caesar poráží pompeiovců u Thapsu (severní Afrika). 45 Caesar poráží pompeiovců u Mundy (Španělsko). 44 Caesar zavražděn v Římě tzv. osvoboditeli vedenými Brutem a Cassiem (15. března); Octavianus přijíždí do Itálie; neshody s Antoniem. 43 Antonius poražen u Forum Gallorum a Mutiny (Itálie); Marcus Antonius, Octavianus a Lepidus se usmířují (druhý triumvirát); Sextus Pompeius, Pompeiův syn, obsazuje Sicílii.	42 Sextus Pompeius útočí na přepravní lodě triumvirátu v Jaderském moři, zničení legio Martia; M. Antonius vítězí nad Brutem a Cassiem u Filipp (Makedonie). 41 M. Antonius na východě; spory s Octavianem; Antoniův bratr Lucius Antonius obležen Octavianem v Perusii (Itálie). 40 Lucius Antonius se vzdává; Marcus Antonius útočí na Brundisium (Itálie); M. Antonius a Octavianus se usmířují; v době, kdy Labienus, Caesarův dřívější legát, útočí na Malou Asii, do Sýrie vpadnou Parthové. 39–38 Ventidius Bassus, legát M. Antonia, poráží Labiena i Parthy. 36 Loďstvo Sexta Pompeia poraženo Octavianovým velitelem Agrippou u Naucholu (Sicílie). 36 neúspěch parthského tažení M. Antonia 31 Octavianus a Agrippa porázejí M. Antonia s Kleopatrou u Actia. 30 Octavianus vstupuje do Egypta; smrt M. Antonia a Kleopatry; reorganizace legií. 29–27 Crassus (vnuk jednoho z triumvirů) rozšiřuje území Říma na sever od Makedonie až k Dunaji. 27 Octavianus přijímá titul Augustus, fakticky se stává císařem.